

một CHUYỆN NÀO rất xưa

Nguyễn Văn Hiếu

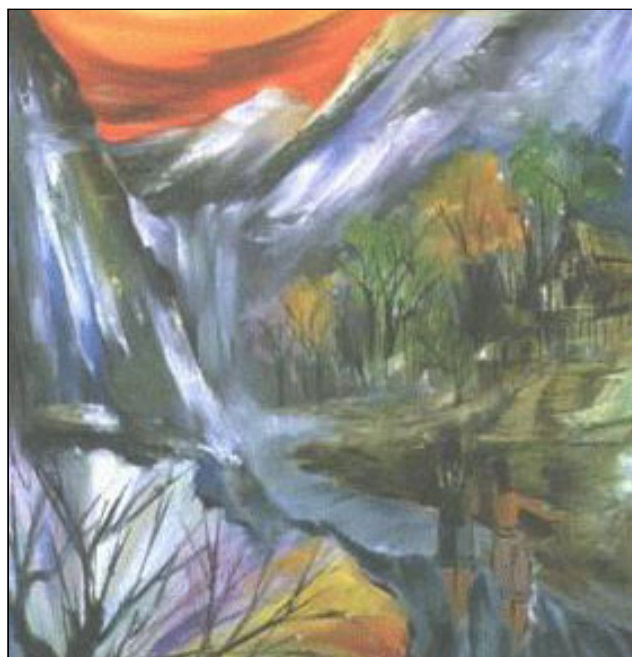
Trời đã tạnh mưa, chuyến xe chạy vút ào nhấp nhô giữa hàng cây khuyh diệp. Em trở về thăm lại căn nhà xưa, ngôi trường, bạn học cùng nay đưa thị thành, đưa ở phương nao. Thầy cô giáo giờ đã là cố nhân. Mới hôm nào đến đây đoàn tụ, cha mẹ mình giờ như áng mây trôi xẽ chiều năm trông thao thức tuổi già. Nay, anh và em ai cũng bận những công việc riêng mỗi người. Chúng mình cứ thế trưởng thành cạnh nhau nhưng cũng dần xa nhau theo năm tháng lớn khôn. Sự xa rời trong tâm thức của nhau bởi chúng ta vẫn cùng chung một mái gia đình. Có lẽ cha mẹ đã xót xa biết mấy khi thấy tình thân giữa những đứa con mình dần dần lỏng lẻo.

Rồi đến một ngày em lập gia đình hay đúng hơn là em đi lấy chồng. Khi anh nghe em kể chuyện của gia đình bên em. Anh bắt đầu biết sẽ chưa bao giờ hết nỗi long đong. Hạnh phúc của em đọng đưa ngủ vùi trong chăn ấm mà cơn mộng mị có nỗi chán chường thêm buồn đau gợi nhớ những cuộc vui của một thời tuổi trẻ. Em buồn ngồi khóc rất bâng quơ hạnh phúc kéo theo lời hát em ru con ngủ còn đọng đau thương tiếc nuối thầm.

Em ra trường. Em có công việc làm. Em đang sống hết một thời tuổi trẻ. Em nói với anh, mà ai cũng đồng ý: gia đình là một tổ chức của xã hội thu nhỏ lại. Em biết trong đó có em, người trẻ tuổi lập gia đình không sao lường tới sự bất trắc của nó sẽ xảy ra như thế nào! như trong cái nhìn thức tiễn, các ngân hàng cho vay mượn tiền chỉ cho những người còn trẻ vay mượn vì họ biết người còn trẻ có thể kiếm được tiền và thời gian trả nợ sẽ an toàn. Họ là những người hăng hái, bầu nhiệt huyết tràn trề, tuổi trẻ không biết sợ, cho nên quân đội tuyển họ đi lính. Trong lúc đó họ hưng phấn vừa đi vừa hát: "Tôi muốn có một gia đình". Em trong đó có ai ngăn cấm được, vì em còn nhiều tự tin hơn. Thật vậy, con người đến một lúc nào đó phải có gia đình. Không có gia đình biết để trái tim nóng bỏng ở đâu? Con tim

dại khờ đó có những cuộc tình lằm lổ, con tim mù lòa đó kéo theo giọt nước mắt bơ vơ? Lang thang ư? chỉ có lưu lạc bốn phương. Nhưng có gia đình, em sẽ trở thành người phụ nữ giỏi giang, chàng trai sẽ là một ông chồng tài năng. Cuộc sống mở sang một trang mới. Rồi tháng ngày qua, trang mới và tờ giấy đỏ màu hạnh phúc đã phai màu. Niềm vui bất ngờ không còn nữa. Nụ cười nhòe lên vệt tắt. Màu kỷ niệm như đôi cánh ảo tưởng đẹp dùm lại. Sớm tối như đã nhìn quen từng khuôn mặt tình yêu bấy giờ không còn say mê nhau như từng say mê đọc những lá thư màu xanh, thăm đọc bài thơ tình cho nhau cho đời sống thêm đẹp hay gởi lên địa chỉ những trang nhà đọc vội cuộc hẹn hò. Chúng ta thường ngạc nhiên, những giờ đi làm về đường phố người đông như kiến. Em sẽ ngạc nhiên hơn, mỗi khi tối đến người đi đâu hết, đường phố vắng tênh. Sao chúng ta đâu có nghe nói ai đã đi nhầm cửa? Mỗi người đều có một gia đình, muốn về thì về, không muốn về cũng phải về. Em sẽ không còn tò mò vì trong gia đình hiện đang có cuộc sống.

Em và bạn trai cùng nhau lập gia đình. Có nhiều người muốn biết tương lai sau này như đàn ông đàn bà có thể thổ kim tương sanh; có thể là thủy hỏa tương khắc. Dù trong vòng tương sanh, tương khắc đó, em sẽ lập ra một phương trình có thể biểu đồ đi vào vô cực: một cộng một có thể bằng hai; một cộng một có thể bằng không hoặc là âm. Minh -tuy - hai - mà - một. Ta - với - mình - tuy - một - mà - hai. Như một chuyện buồn khổ có thể chia sẻ mỗi người một nửa, có thể chia thành hai. Tháng ngày lờ lững trôi đi, bỗng buồn phiền đến không trật tự, gia đình nào cũng có sẵn một lọ mắ, một quyển kinh khó đọc, một bài hát dở dang lạc điệu. Trong tiệc cưới người ta cứ gởi cho nhau lời chúc "Tân lang và tân giai nhân trăm năm hạnh phúc" nhưng đời người là những đoạn kỳ theo thời gian; không biết ai đã lập ra từng giai đoạn gọi là "Tam thập nhi lập" "Tứ thập nhi bất hoặc" "Ngũ thập tri

thiên mệnh" "Lục thập ngôn bất nghịch nhĩ" "Thất thập cổ lai hi" hay "Thất thập sở dục bất du cư" cho đến thượng thọ "Bát thập lạc kỳ dĩ ư thiên liểu". Nhưng kể từ sau ba mươi, những buồn phiền và trách nhiệm cứ dần dần hiện ra. Có phải buồn phiền lo âu là nội dung cần thiết của sự tồn tại mái ấm mà em không bao giờ biết trước hay trách nhiệm nào thiêng liêng là thứ triết lý của sự giằng co chịu đựng trong một phút chốc khi nhìn những đứa con là sự gởi gắm hay là cái cơ để bảo vệ gia đình. Lẽ nào khi đó em lại không thấy cái ưu điểm của nó. Có chứ! Em đã đọc không biết bao nhiêu nhà văn nhà thơ vẽ lại cái không khí gia đình: *Cơm nước xong - Dưới ngọn đèn, ông ngồi đọc báo, bà dạy cho cháu hát, mẹ ngồi đan áo, ba dạy con học đánh vần, con chó mực nằm im dưới bàn*; hình ảnh hạnh phúc này chỉ còn trong sách giáo khoa thư. Còn những nhà xã hội, chính trị viết và ca ngợi gia đình: sự ổn định của xã hội, sự nối tiếp của dòng giống, sự nghỉ ngơi của kẻ đi đường dài, sự ấm áp của người đang lạnh cóng cho những tình yêu, thật chúng ta không bao giờ phủ nhận dù ngăn ngui hay cuộc tình trăm năm.

Bây giờ em hãy bắt lấy những ưu điểm nào của gia đình trong đó những ngày buồn phiền và trách nhiệm trở thành nội dung của tồn tại. Những khó khăn nhiều áp lực và gánh nặng trách nhiệm có phải nuôi dạy những đứa con mà trở nên cái cọ của một buổi ngồi trên bàn ăn thấy những món "cơm không lành, canh không ngọt". Những chuyện này rất thường xảy ra trong đời sống hiện nay, nhưng có người nói với anh ở giữa đường đời dài thắm, em thử tập lắng nghe, tinh thần lắng nghe như chất liệu huyền diệu từ những lời vọng đến Đức Quan Thế Âm. Và em hãy can đảm để nhận rằng: *biển khổ vô bờ, ta không qua, ai qua?* Trong đời sống thế nào cũng có nhiều người đang sống bình thường, cuộc sống thế nào cứ thế trôi đi chỉ khi nào đi lệch một chút đẩy vào cho đúng đội hình mà thôi. Nhưng cũng có những người cao vọng đòi phải danh lợi, không bao giờ cam tâm sống bằng bạc màu tro xám; có lẽ họ chán những chuyện vụn vặt, chỉ muốn nhìn những rực rỡ hào nhoáng của những trò chơi thượng lưu những cú áp phe đùng đỉnh tìm kiếm sự say mê và sức sống mới. Và từ đó mọi thứ mâu thuẫn, mọi điều buồn khổ cứ vỗ ập tới, gia đình dần trở thành một trở ngại, một địa ngục. Và khi lần cảm dỗ đến như một nguyên lý tất lý chúng ta sẽ chứng minh lấy cái ngắn của mình so với cái dài ở ngoài, và cái dài càng dài, cái ngắn càng ngắn. Em rất đổi ngạc nhiên nói với anh: Có phải gia đình bình thường lại không cho phép sự cảm dỗ ấy! Rất chán! Lúc này gia đình chỉ trở thành khuôn phép, là cái khóa bằng vàng ròng. Là cái hồ bẫy đóng kín, là cái vòng tròn không có bắt đầu không có kết thúc, là một cây trong vườn ươm đã lớn không bứng trồng nơi khác. Cuộc sống như vậy bế tắc quá, mốc meo quá. Đêm lặng về chỉ có tiếng ve sầu rả rả, rồi vô tình hay cố ý, có nhiều người than vãn "Không có gia đình tốt biết bao!"

Từ đó những ý nghĩ vẫn lơ lửng giữa tình cảm gia đình,

tương lai và sự nghiệp tiền tài và hạnh phúc, sự chán chường, dĩ vãng và nỗi cô đơn. Nhất là nỗi cô đơn ở giữa lòng gia đình, em sẽ không có câu trả lời nào cho lần tự vấn và câu trả lời cho câu hỏi "Tại sao tôi buồn và sống như thế với những người trong gia đình", có điều khi em tự vấn đầu sao cũng có nghĩa là em đang cố gắng sống. Và cũng có nghĩa là sống đi vào một dòng ngỏ hẹp như nỗi thất vọng của em bé khi con chuồn chuồn bay khỏi tầm tay. Em, đôi bàn tay em thì rất nhỏ mà cuộc sống thì bao la. Cuộc sống là một dòng sông, còn nỗi niềm có hiện đến là những đám lục bình trôi theo dòng nước đôi khi lại giạt vào bờ để hóa thành nỗi cô đơn. Nhưng dòng sông vẫn chảy. Có lần khi em "sống và" là lỗi mòn mà nỗi cô đơn thường đi. Có lần khi em "sống với" là con đường của dòng sông mà theo nó có cả đám lục bình trôi theo. Rồi em sẽ hỏi bất trắc và nỗi cô đơn là gì? Có lẽ chỉ có dòng sông mới biết và em ạ, dòng sông thì luôn luôn tuôn chảy.

Chuyện của mỗi gia đình không ai nắm bắt được, một bài toán rất xưa mà mới mẻ. Mỗi người có một cách giải, mà vĩnh viễn sẽ không bao giờ có ai giải nổi. Người ta sẽ trình bày cho em xem nhiều hàng mẫu mã nhưng anh đoán chắc với em chỉ có gia đình không có mẫu mã. Cái gì cũng có tiêu chuẩn, chỉ có gia đình không có tiêu chuẩn. Dù tất cả việc gì, trong mắt người ngoài đều không chắc chắn, chuyện trong gia đình chỉ có người trong gia đình biết "Đèn nhà ai nấy sáng" chuyện này chẳng khác gì giày và chân. Nhà văn Tolstoi từng nói: "Hạnh phúc của mỗi gia đình đều giống nhau, song bất hạnh của từng gia đình lại khác nhau".

Những ngày chớm thu, buổi chiều ử lại sương mờ hiu hắt. Hàng cây sồi bên đường rung reo những chiếc lá vàng rồi rơi rụng còn tước bỏ thói đời thường tình một đời của cây. Em về lại mái nhà xưa dù có thiết tha trên đường nào nề. Trong ngồn ngang bề bộn đó vì cuộc đời này hữu hạn, em hãy vì thích ứng mà chưa thể thích ứng và tìm thích ứng trong không thích ứng để hoàn thành trọn vẹn trong tồn tại là gốc rễ của sự sống, là tính cách và vận mệnh. Vận mệnh này là sinh mạng dạy chúng ta một cuộc đi tìm không bao giờ hết, một đời thân và tâm an lạc.

